

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
:	Advocați	400 Lei pe 1 an
:	Magistrați	300 Lei pe 1 an
:	Un număr simplu	20 Lei
:	Un număr dublu	30 Lei
:	Un număr vechi	55 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adfje. Telefon 630

SUMARUL :

1. Alte recursuri fiscale în judecata Curților de Apel din Ardeal . . . de *V. M. Dimitriu.*
2. Grafologia legală și știința grafologiei de azi de *Dr. M. Kernbach*
Docent universitar, șef de lucrări al Institutului Medico-legal, Cluj.
3. Jurisprudențe ale Inaltei Curți de Casație, Curtea de Apel Tg.-Mureș și Trib. Cluj, cu o notă de *V. P. Paslia*
Judecător de Instrucție Trib. Cluj.
4. Rezumate de Jurisprudențe stabilite de instanțele judecătorești.
5. Bibliografie. Informațiuni.

Alte recursuri fiscale în judecata Curților de Apel din Ardeal

În legătură cu cele semnalate în „Ardealul Juridic” nr. 5 dela 1 Martie 1926, aș mai avea de observat și cele ce urmează :

Pe lângă judecarea recursurilor contra deciziunilor Comisiunilor de Apel în materie fiscală, legea de org. jud. unificată prin art. 2 mai dă tot în competența Curților de Apel și recursurile în materie de *contravențiuni* la legile fiscale, la legile monopolurilor Statului, etc. cum ar fi legile: R. M. Statului, Sistemului metric de măsuri și greutăți, legea asupra impozitului pe lux și cifra de afaceri, etc.

Se știe că înainte de extinderea legii de org. jud. în Ardeal astfel de contravențiuni numite de monopol se judecau în apel de către tribunalele corecționale și în recurs de către Curțile de Apel conform regulilor de procedură penală. O întrebare firească urma să fie de soluțiuni diferite a fost pusă :

Cum se va compune actualmente complectul de judecată în recurs la Curțile de Apel din Ardeal? Din cinci consilier sau numai din trei? La Curtea de Apel din Cluj de

pildă Secția I judecă astfel de recursuri în 5 iar Secția II numai cu 3 consilieri.

Discuția este deschisă, punctele de vedere diferite se sprijină deopotrivă pe argumente cari merită a fi luate în considerație.

Partizanii complectului de cinci argumentează cu textele leg. de org. jud. art. 37, care este categoric în sensul că în cazurile art. 2 leg. org. jud. Curtea de Apel de pe întreg teritoriul țării va judeca în complectul de cinci.

Părerea complectului de trei se bazează pe textul procedurii penale maghiare în vigoare în Ardeal care prin art. 7 al legii de punerea ei în aplicare (XXXIV—1897) hotărăște că Curțile de Apel în recursurile penale judecă în complectul de 3 membri. Și din moment ce Curtea aplică textele acestei procedurii penale, ea are a se conforma și în ce privește alcătuirea complectului indicat de această lege care nefiind obrogată expres își păstrează întreaga vigoare.

Pentru ce, dacă legea accelerării judecăților, ca și legea de organizare judecătorească art. 318 al. ultim, a lăsat Curților de Apel din Ardeal judecarea recursurilor civile și penale în afacerile dela judecătoriile de ocol, și astfel de recursuri se judecă în complectul de trei membri, nu s'ar judeca și recursurile în materie de contravențiuni — afaceri de minimă importanță — tot cu un astfel de complect?

Chestiunea se complică și mai mult dacă se iau în considerație dispozițiile de procedură conținute în fiecare dintre legile amintite, care diferă.

Legea R. M. Statului prevede spre pildă că contravențiile la această lege au caracter penal și instanțele de apel și recurs au a

urma regulile procedurii penale. Legea asupra impozitului pe lux și cifra de afaceri arată că infracțiunile săvârșite prin călcarea dispozițiilor ce prevede, au caracter civil, este o lege fiscală și în ce privește procedura represiunii este aceea prevăzută de legea asupra contribuțiilor directe. Numai în caz de recidivă are a se aplica contravenientului regulile pr. penale. Legea sistemului metric și cea a Monopolului Statului se referă cu totul la regulile dreptului comun, codului penal și de procedură penală a Vechiului Regat.

Când este de principiu, că legile speciale cum sunt cele amintite, se extind pe întreg teritoriul țării, ele urmează a se interpreta în sens strict și a se aplica regulile procedurilor ce ele prevăd pe întreg cuprinsul țării?

Când în Ardeal sunt în vigoare alte coduri penale, de cât cele ale vechiului regat în spiritul cărora au fost alcătuite astfel de legi extinse, iar legea de organizare judecătorească transformându-se în lege, de procedură este atât de laconică!

Ușor ne putem imagina greutățile în interpretarea diferitelor texte când magistrații din Ardeal au să judece în astfel de materii.

Să presupunem că Curtea de Apel conformându-se legii de organizare judecătorească judecă în complexul de cinci un recurs de materie de contravenție la legea R. M. Statului. Iată un contravenient care a doșit o cantitate de tutun, sau pulbere și a fost pedepsit de Direcția Generală a R. M. S. cu o amendă și cu de atâtea ori valoarea etc. Făcând apel tribunalul corecțional a anulat în parte Procesul verbal de constatare reducând amenda. În recurs nu se prezintă în fața Curții de Apel. Această instanță judecând conform novejii procedurii penale maghiare îi respinge recursul.

Contravenientul mai are el drept de opoziție? Legea pr. penale maghiare nu-i dă un astfel de drept, iar legea R. M. St. prin art. 73 îi dă drept de opoziție.

Ce va face instanța?

Sau tribunalele din Ardeal aplică regulile pr. penale maghiare când judecă și ape-

lurile contra proceselor verbale ce constată contravenții la legea asupra impozitului pe lux și cifra de afaceri.

Ce va face Curtea de Apel ca instanță de recurs, se va constitui și ea cu procuror, căci contravenția este civilă?

Va casa sentința tribunalului din oficiu pentru că instanța a fost constituită ca penală?

Am semnalat sumedenia de controverse și mai sunt încă și altele, pentru a evidenția greutățile în aplicarea legilor unificate extinse în tot cuprinsul țării, greutăți lasate spre deslegare magistraților, în lipsa ori căror îndrumări și precizii ale legilor extinse și făurite prea în grabă și mai înainte de studiul comparativ necesar ce trebuie să le preceadă.

Rămâne ca forurile competente ca autoritate supremă să intervină odată spre a se reduce cel puțin haosul și să dea mâna de ajutor atât de necesară în aplicarea legilor pe trupul României întregile. V. M. D.

Grafologia legală și știința grafologiei de azi

Progresele științei au adus în multe ramuri perfecționări și modificări și aceste utilizate azi în serviciul omenirii, realizează, după împrejurări, servicii mari și utile. Odată multe din acestea erau de domeniul probabilității.

Era metoda încă la început și în felul cum se executa era și natural să inspire neîncredere, atât în rândurile magistraților, cât și a publicului.

Grafologia științifică de azi, așa cum se practică în centrele mari ale Apusului, este o metodă sigură, bazată pe cercetări și experiențe ce trec de o sută de ani., Cercetările zi de zi, discuțiile și atât colaborarea cât și divergența între școala grafologică germană și cea franceză, au isbutit să creeze azi precizie și siguranță în expertizele grafice; execuția lor făcută după normele prescrise prezintă astfel aspectul strict științific, așa cum trebuie să fie o metodă aplicată în justiție.

Perfecționarea grafologiei legale nu datează așa de curând. În preajma războiului mondial se făceau ultimile precizări, în acest domeniu și anii 1918 și următorii, au clasat această știință în rândurile științelor psihologice și criminologice.

Din centrele Apusului, metodele noi, pătrund greu și târziu, datorită calităților noastre de a nu

spune cuvântul atunci când avem datoria să o facem și de a lăsa să mai dureze la noi starea empirică a lucrurilor, atâta timp cât peste granițe nu mai găsim urme din acea epocă.

Rândurile de față au tocmai scopul să puie în lumină, starea actuală a grafologiei științifice în justiție, ca astfel cei chemați să apeleze la această știință, să cunoască chestiunea în adevărata ei valoare.

Știința grafologică de astăzi nu este un „secret”; ea este deschisă la lumina zilei și izvoarele din care s'ar putea cunoaște toate detaliile și evoluția ei, sunt numeroase și stau pretutindeni la îndemâna cititorului.

Expertiza grafologică nu este o execuție rapidă, o tragere de ochi asupra actelor și semnăturilor puse la dispoziția expertului; nu este o chestiune de apreciere sau de ghicit sau de un dar al naturei; ea cere o pregătire specială, o cunoaștere profundă a principiilor ce constituiesc această știință și execuția ei cere timp.

Pentru atingerea scopului urmărit, să vedem pe scurt istoricul, principiile și partea practică a grafologiei legale.

Părintele grafologiei este un preot francez, abatele Michon. Acesta acum o sută de ani, s'a ocupat de scrisul de mână și timp de 40 de ani a studiat această problemă în legătură cu caracterul. Grafologia ia ființă astfel ca un ram al psihologiei și rămâne și azi în domeniul psihologiei experimentale.

Urmează după acesta Crépieux-Jamin, astăzi, socotit ca cel mai mare grafolog al Fraței. Crépieux-Jamin perfecționează și aduce contribuții noi. El are numeroase publicații asupra grafologiei și deși se ocupă și cu expertizele grafice, rămâne mai mult pe terenul psihologic, neglijând partea fizică a scrisului.

Scoala franceză a dominat prin teoriile ei până acum 30 de ani, când în Germania și Anglia, începe un nou și viguros curent, pentru perfecționarea grafologiei și transpunerea ei de pe domeniul pur psihologic, pe acel fiziologic și fizic.

Primul care începe mișcarea științifică, este profesorul Prayer și acesta ajunge să se convingă că numai calea experimentală va putea stabili cauza variațiilor mecanice ale scrisului de mână.

Se formează apoi societatea grafologică germană, care printr'o publicație lunară de specialitate, ajunge — prin concursul și al diletanților — să stabilească multe fapte concrete în acest domeniu.

Pe la 1900 apare însă adevăratul întemeietor al grafologiei științifice: Dr. Mayer, medic psihiatru al Berlinului.

Acesta e primul care crede că după felul cum se încep liniile frazelor sau a cuvintelor, s'ar putea stabili intenția scriitorului și din actul scrisului s'ar putea deduce adevărata natură a scriitorului — caracterul.

Aceste fapte ajung pe noi fundamente și Dr. Klages, psiholog, ajunge să întemeieze știința caracterului, caractologia. Astfel științele psihologice, ajung la o metodă experimentală nouă — *psihografologia*. Klages arată că fiecare mișcare în scris are trei semne cantitative principale: iușeală, mărime (litere mari, mici (și presiune) linii groase, subțiri). Aceste elemente devin cu atât mai pronunțate cu cât impulsul scriitorului este mai tare. Aci rezidă baza psihografologiei lui Klages. Nu ne extindem prea mult asupra ei, căci acest ram al grafologiei, are o mai mică siguranță și importanță în justiție.

Treptat cu psihografologia, medicii, chimiștii și juriștii, culeg datele ei și se dezvoltă astfel al doilea ram, *grafotehnica*.

Aceasta se ocupă cu fiziologia scrisului, cu fizica și structura lui și constituie prin ea însăși, grafologia legală propriu zisă, singura în prezent, care dă rezultate precise în afacerile judiciare. Prof. Dr. Kockel, profesor de medicina legală din Leipzig, Prof. Dr. Brüning, doctor în chimie, șeful laboratorului chimic din Polizei-Präsidium Berlin și H. Schneickert, doctor în drept, renumit criminolog, sunt întemeietorii grafologiei legale, reprezentanții ei în Germania și acei ce au așezat sistemă și precizie în expertizele legale grafice.

Ultimii 30 de ani ridică grafologia la rangul unei metode pozitive în psihologia experimentală, în psihiatrie și în justiție.

Trebuie dela început să diferențiem două părți ale acestei științe: *psihografologia* și *grafotehnica*.

Psihografologia studiază psihicul, în special caracterul scriitorului. Bazată pe aproape aceleași principii ca și *grafotehnica*, ea mai studiază: vârsta, sexul, nivelul cultural al scriitorului.

Faptele încă nu sunt aci de domeniul siguranței, dar acolo unde cercetările judiciare ar avea nevoie de indicațiuni, metoda se poate aplica, rămânând ca restricțiunile să se cunoască de ambele părți: expert și forul judiciar.

Grafotehnica studiază fiziologia, fizica și toate obiectele ce iau parte la scrisul de mână: hârtia, cerneală, creion, structura scrisului în sine, identitatea lui; studiază nu numai scrisul de mână, ci și cel de mașini.

Prin ea s'a dovedit, că scrisul de mână variază dela individ la individ și ajutată de aparate optice măritoare: lupă, aparatul fotografic și microscopul, apoi de analize chimice (analiza cernelei, a creionului) ne ajută să rezolvăm următoarele analize pe teritoriul falsificărilor în scris.

1. Falsificarea unui text prin radere.
2. Falsificarea prin supraîncărcare.
3. Falsificarea prin copiere.
4. Falsificarea prin imitație.

5. Falsificarea cu intenția de a nu se putea recunoaște scrisul (anonime, scris prefăcut).

6. De asemeni se poate stabili identitatea autorului.

Falșurile prin radere și supraîncărcare, se analizează atât prin metode optice, cât și chimice.

Falșurile prin copiere și imitație se fac numai cu ochiul liber și aparatele fotografice.

Principiile care călăuzesc o identificare a unui scris de mână, rezidă în variațiunile ce le prezintă acest scris dela un individ la altul. Ele se rezumă în semne primare și semne secundare ale scrisului. Semnele primare sunt: formele particulare ale literilor; aceste sunt greu de găsit și numai un expert erudit le va putea descoperi.

Semnele secundare sunt grupate astfel:

1. Simplificări ale scrisului.
2. Impodobiri sau ornamentări.
3. Forma și frecvența trăsăturilor de unire.
4. Alte particularități: direcția rândurilor, formarea marginilor, distanțarea rândurilor și a cuvintelor, grosimea, lărgimea, presiunea scrisului; gradul de continuitate sau de întrerupere a mișcărilor în scris, în interiorul cuvintelor sau a literilor; punctuația și accentele; particularități deosebite.

5. Agilitatea și tușea în scris: scris frumos, scris urât.

6. Caractere grafometrice: paralelismul gramatic, gladiolajul, măsurători ale literilor.

Prefacerea scrisului prin imitație sau cu intenția de a nu fi recunoscut, este cea mai grea de identificat. Pentru a stabili acest fel de falsificări vom căuta următoarele caractere în asemănare și deosebite:

1. Mărirea-presiunea-tușea a scrisului.
2. Accentuarea lungimilor inferioare.
3. Neregularitate.
4. Neglijență.
5. Ingustime.
6. Oblicitate.
7. Lățime.
8. Mărirea diferențelor de lungime.
9. Ornamentări.
10. Prezența sau absența trăsăturilor de unire.
11. Accentuarea lungimilor superioare.
12. Formațiuni unghiulare.
13. Formațiuni de ghirlande.
14. Formațiuni de arcade.
15. Micșorarea diferențelor de lungime.
16. Forme particulare individuale.

Afară de aceste caractere și variațiuni ale scrisului de mână, grafologul cu pregătire și experiență mai poate găsi încă altele. Prin examenul fotografic și microscopic se poate studia structura scrisului, direcția liniilor ce formează literile și astfel ajungem în cele mai mici și mai fine detalii ale scrisului.

Examenul chimic asupra cernelei, hârtiei, creionului, apoi impresiunile digitale ce eventual s'ar putea găsi pe actele date spre expertiză; scrisurile invizibile, cât și actele arse, hârta carbonizată sau ruptă în bucăți mici, examenul gumei arabice a cerei roșii, a stampilelor de pe scrisorile obișnuite, cât și cele de valoare, sunt lucruri ce aduc lumină în acest domeniu mare al falsificărilor în scrisul de mână, mașină, prin poștă, etc.

În acest rezumat se poate vedea, cum am spus mai sus, că grafologia nu este un secret, este o știință cu legile și regulile ei și toți ce se intitulează grafologi, trebuie să se supună acestor legi. Acei ce nu cunosc aceste legi și n'au pregătire suficientă și totuși cer și execută lucrări grafologice sunt de domeniul empiric! E trist când astăzi în Germania, Franța și Anglia nu se mai găsesc urme din această grafologie empirică, la noi mai persistă această stare, chiar după 30 de ani de existență reală peste granițe.

Ajungem aci, la aplicarea practică a grafologiei și la expertii grafologi.

Grafologia aparține psihologiei, căci studiază caracterul și mediciei, căci în psihiatrie o serie mare de boli mintale, au înregistrate printre simptomele ce le caracterizează și modificări ale scrisului. Deci ea nu are nimic de a face cu callgrafia și desenul.

De aci a intrat în rândurile criminologiei, tot datorită medicilor și psihologilor și ei sunt acei ce au lucrat și lucrează azi la perfecționare și desăvârșire.

Rămâne astfel o știință și o artă universală, la dispoziția oricărui care dorește să o cunoască și s'o practice.

Medic sau psiholog, nu e diplomă suficientă pentru grafolog: se cere în mod imperios o pregătire specială și instalațiuni tehnice. Într-o expertiză grafologică e totdeauna în joc *onoarea și averea* unei persoane și dacă justiția vrea lumină și cere o expertiză în condițiunile prescrise, va putea conta pe ea. Altfel, rămâne să domine mai departe starea deplorabilă de azi, când expertiza făcută de profesorul de desen nu are nici o valoare, deși s'a lucrat, s'a plătit și judele de instrucție sau parchetul pune concluziile, bazându-se numai pe faptele culese dela martori.

Forurile judiciare — și în alte domenii — nu cer diploma sau dovada unei pregătiri, aceluia ce se intitulează expert.

Germania ca și Franța, își au societatea lor grafologică, cu o revistă periodică, compusă din medici, psihologi și juriști.

Germania are două categorii de experți: unii fac numai grafotehnică și grafometrie cu lupa și alții

(medici, chimiști) fac partea chimică și structurală (microscop, fotografie).

În istoricul grafologiei, am arătat pe reprezentanții școlii germane.

În Franța, funcționează pe lângă prefecturile marl de poliție, câte un laborator de poliție științifică condus de un medic legist director, care execută pe lângă celelalte expertize și expertizele grafice legale.

S'a cerut și se cere și azi, în Franța ca și în Germania, denumirea a doi experți în materie de fals în scris, care să lucreze independent unul de altul.

E foarte natural, căci la celelalte expertize să cer doi experți și expertiza grafică are o importanță tot așa de mare ca și o autopsia medico-legală, etc.

Reese în mod evident, că un bun grafolog, trebuie să fie un om al științei, obișnuit cu analizele microscopice, chimice și cu educație îndelungată.

Ar mai fi de spus un cuvânt asupra alegerii materialelor, asupra luării probelor dictate pentru comparațiune și asupra altor chestiuni practice. Lăsam aceste detalii pentru practicieni.

Magistratul va găsi aci, privită în ansamblu grafologia de azi și aplicarea ei în justiție. Studiind în Berlin și asistând la felul cum se aplică acolo grafologia, o datorie de conștiință, m'a îndemnat să scriu aceste rânduri.

Treplat, în paginile acestei reviste, vom aduce și alte chestiuni noi de medicină legală și criminologie, în legătură cu aplicația lor practică de toate zilele înaintea instanțelor judecătorești.

Dr. M. Kernbach

docent universitar, șef de lucrări
al Inst. Medico-legal Cluj.

JURISPRUDENȚA

INALTA CURTE DE CASAȚIE

Secțiuni Unite (materie agrară)

Decizia nr. 21 din 19 Noembrie 1925.

Legea agrară Transilvania — Recurs netimbrat — Valabilitate (Art. 136 l. agrară Transilvania) — Fixarea prețului — Recurs făcut de părțile expropriate — Admisibilitate (Art. 49 l. agr. Transilvania; art. 103 Constituție) — Păduri Expropriate — Fixarea conform normelor legii agrare — Constituționalitate (Art. 50, 52 și 131 l. agrară Transilvania; art. 17 Const.) — a) Recursurile și orice acte în materie de expropriere agrară se fac pe hârtie simplă — b) Noua Constituție permite și părților expropriate să atace cu recurs hotărârile de fixarea prețului pământului sau pădurilor expropriate, mai ales că art. 49 legea agrară Transilvania nu-i de ordin constituțional — c) Fixarea prețului pădurilor expropriate în Transilvania, are a se face după normele legii agrare, cari nu contravin dispozițiilor Constituției

Curtea

Având în vedere dispozițiile art. 136 din legea pentru reforma agrară din Transilvania, după care oate actele, fără nici o excepție, privitoare la expro-

priere, precum și toate actele judiciare și extrajudiciare, făcute în executarea dispozițiilor privitoare la aplicarea acestei legi, sunt scutite de orice taxe și timbre.

Considerând că față de această dispozițiune generală, clară și categorică a legii, recursul de față neavând a fi supus la taxa de timbru, incidentul de inadmisibilitatea recursului nu este, din acest punct de vedere, întemeiat și, ca atare, urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge incidentul.

Curtea

Asupra incidentului de inadmisibilitatea recursului, ridicat din oficiu înaintea Secțiunii a III-a, a acestei înalte Curți, la care s'au raliat și intimășii în recurs, pe motiv că numai Ministerul Agriculturii are dreptul de a face recurs în Casație, prin procurorul ei general, în contra deciziunilor Curților de Apel date asupra fixării prețului pământului expropriat, incident ce a fost trimis în judecata Secțiunilor-Unite prin jurnalul Secțiunii a III-a nr. 6233 din 1925,

Considerând că deși prin art. 49 din legea pentru reforma agrară din Transilvania, se prevede că deciziunile Curților de apel relative la fixarea prețului pământului expropriat, pot fi atacate cu recurs numai de către Ministerul Agriculturii, prin procurorul general de pe lângă Curtea de Casație, totuși prin art. 103 din noua Constituție din Martie 1925, dreptul de recurs fiind declarat de ordin constituțional, acest drept îl are și proprietarul expropriat, mai ales că art. 49 sus menționat, nu este cuprins între articolele din legea agrară, pe care art. 131 litera c) din Constituție le enumeră ca făcând parte integrantă dintr'ânsa;

Că, dar, recursul proprietarului expropriat, Ludovic Károlyi, este admisibil și incidentul de inadmisibilitate al lui urmează a fi respins.

Curtea

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care se constată, că Curtea de Apel din Oradea-Mare, fiind chemată a statua asupra apelului făcut de Ludovic Károlyi, în contra hotărârii Comisiunii județene de expropriere din județul Sătmăre, privitoare la fixarea prețului de despăgubire pe jugăre cadastrale, pe categorii și calități de pământ al terenului expropriat din moșia susnumitului, a admis apelul proprietarului și a fixat pentru terenul de pădure — sol și material lemnos — la 3500 lei de jugăr cadastral, ținând seamă, în conformitate cu art. 50 și 52 din legea agrară pentru Transilvania, de contractele de vânzare depuse la dosar și de actul de expertiză dresat în cauză, în care se arată că prețul mediu general al terenului de pădure expropriat a fost în anii 1908—1915 de 3500 coroane pe jugăr cadastral;

Având în vedere că se susține prin motivul de recurs, că prețul de despăgubire pentru terenul de

pădure trebuia fixat după valoarea lui actuală, conform principiului stabilit de art. 17 din Constituțiune iar nu după prescripțiunea art. 50 și a art. 52 din legea agrară, articol care n'are caracter constituțional.

Considerând că art. 50 din legea agrară dispune că prețul terenurilor expropriate se fixează de jugăre cadastrale, pe categorii și calități de pământ; că el se determină prin orice elemente pe apreciere și anume prețul de vânzare al pământului în localitate și în vecinătate, în anul 1913, prețul de arendare în regiune, capitalizat cu 5 la sută; evaluarea făcută de instituțiunile de credit; venitul net la jugărul cadastral; impozitul fonciar și orice alte date din ultimii 5 ani până la 1913; că în nici un caz prețul nu va trece peste prețul din anul 1913, iar socoteala se va face în lei.

Că art. 52 din aceeași lege agrară prevede că prețul pădurilor se stabilește avându-se în vedere la prețuire calitatea materialului lemnos, speciile, căile de comunicație, depărtarea de gări și centrele de desfacere, fără ca prețul fixat să poată întrece mijlocia prețurilor din localitate sau regiune, din ultimii cinci ani înainte de 1913;

Considerând că legiuitorul constituant din 1923 a declarat prin art. 131 că art. 50 din legea agrară din Transilvania face parte integrantă din Constituțiune; că, dar, modul de a determina prețul de despăgubire pentru terenurile expropriate, limitarea lui și interdicțiunea de a trece peste cel din anul 1923, sunt dispozițiuni constituționale;

Considerând că dacă legiuitorul constituant nu a declarat formal că și art. 52 face parte integrantă din Constituțiune rațiunea este că el a crezut inutil aceasta, întrucât, pe de o parte, principiul limitării prețului de despăgubire, prevăzută și în art. 52, era deja stabilit prin art. 50, și întrucât pe de altă parte, art. 52, precum și art. 51, 53, 54 din legea agrară pentru Transilvania, referitoare la determinarea prețului celor unite cu solul, nu sunt decât urmarea firească și complectarea dispozițiunii din art. 50 legea agrară, mai ales că art. 131 din Constituțiune declară că sunt și rămân cu caracter constituțional dispozițiunile din legile agrare privitoare la pământurile cultivabile, la păduri, etc. la prețuri, la modul de plată...; așa că și art. 52 are un caracter constituțional.

Considerând că a recurge pentru stabilirea prețului de despăgubire pentru păduri la art. 17 din Constituție, după care exproprierea nu se poate face, fără o dreptă și prealabilă despăgubire, ar fi a se aduce o gravă atingere reformei agrare, dictată de un înalt interes social și național și a se face o distincțiune între pământurile de cultură și păduri cu nimic justificată și pe care nici legiuitorul constituant și nici cel ordinar n'a înțeles să o facă;

Că prin urmare dispozițiunea din art. 52 din legea agrară pentru Transilvania, fiind de ordin con-

stituțional, cu drept cuvânt Curtea de apel a fixat prețul pădurei expropriate recurentului după normele art. 50 și 52 din legea agrară, iar nu după principiul din dreptul comun consacrat de art. 17 din Constituție așa, că a făcut o bună aplicațiune a legii; că astfel fiind recursul este nefondat și ca atare urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge recursul (*Pund. Săpt. 9—926*).

Casația Secții-Unite

Decizia nr. 30 din Noembrie 1925.

Expropriere Ardeal — Contestatie asupra terenului expropriat — Teren și plantații — Accesorii — Fixarea prețului la Curțile de Apel — Competința (Art. 48 l. agrară Transilvania) — Curțile de Apel n'au altă calitate decât aceea de a fixa prețul terenului expropriat; în fața lor nu se poate pune în discuție modalitatea exproprierii, căci ar fi să se violeze autoritatea lucrului judecat.

Curtea

Asupra motivelor de casare:

„I. Eroare gravă de fapt și de drept. Violarea art. 48 din legea agrară.

Că instanța de fond decizând că hotărârea Comisiunii județene dată în cauză este numai interpretativă și deci nedefinitivă asupra prețului în primă instanță, săvârșește o eroare gravă, căci altă hotărâre nu se mai poate cere Comisiei județene asupra prețurii, hotărârea pronunțată de dânsa nepunând constituie decât o decizie în ultima instanță pentru fond și în primă instanță pentru preț. Trebuia deci ca Curtea de Apel să se pronunțe în a doua instanță asupra prețului.

II. Violarea art. 17 din Constituție și 48 din legea agrară, deoarece dreptul de plată a prețului plantațiilor expropriate nu poate fi pierdut din pricină că Comisiile de expropriere nu vor să-l determine. Prețul și plata indemnizării juste a unei exproprieri sunt de ordin constituțional, iar dreptul de a cere plata nu se prescrie decât în 30 de ani.

III. Violarea legii și greșita interpretare a art. 60 din legea agrară din Ardeal, care spune că hotărârile Comisiei județene sunt definitive și executorii. Curtea de Apel trebuia să se pronunțe asupra prețului, căci chestiunea exproprierii — contrar de ceea ce afirmă Curtea — fusese definitiv tranșată prin hotărârea Comisiei județene.

IV. Că decizia Curții de Apel, așa cum este, nu poate fi aplicată de oarece instanța de fond cere să fie sesizată din nou a judeca prețuirea și nu este alt mijloc de a o sesiza.

Având în vedere deciziunea supusă recursului și celelalte acte din dosar, din care se constată următoarele: Prin hotărârea Comisiunii de Ocol Careii-Mari nr. 15 din 28 Octombrie 1922, confirmată prin hotărârea nr. 927 din 15 Noembrie acelaș an a Co-

misiunii județene Satu-Mare și menținută de Comisiunea județeană Satu-Mare și de Comitetul agrar, s'a expropriat recurenților de astăzi din moșia cuprinsă în raza comunei Careii-Mari, județul Sălmar, o întindere de 3905 jugăre, 856 st. p. teren de arat, fânaș, pășune și pădure, expropriere făcută în întregime privind atât solul cât și subsolul și toate accesoriile și fixându-se prin acele hotărâri și prețurile de expropriere; că în anul 1924, proprietarii au cerut Comisiunii județene Satu-Mare să se constate că plantațiunile de pe moșia expropriată n'au fost cuprinse în expropriere, conchizând fie la exproprierea acelor plantațiuni și evaluarea lor separată, fie acordându-li-se un termen spre a le ridica; că Comisia de Ocol Careii-Mari — căreia Comisia județeană îi trimisese spre rezolvare cererea de mai sus — constatând la fața locului, că în afară de plantațiunile cari constituiesc un accesoriu al fondului expropriat, mai există o serie de plantațiuni mari cari prin varietatea esențelor lemnoase, vârsta și modul lor de plantare reprezintă o valoare cu mult mai mare decât a fondului de care sunt fixate, și că prin urmare nu pot fi considerate ca un accesoriu și n'au fost deci expropriate, a pronunțat la 3 Martie 1925 hotărârea sa prin care a acordat proprietarilor un termen de un an și jumătate spre a-și ridica aceste plantațiuni; că în urma apelului făcut de consilierul agricol Satu-Mare contra acestei hotărâri, Comisia județeană Satu-Mare, prin hotărârea nr. 81 din 8 Aprilie 1925, a reformat hotărârea Comisiunii de Ocol și, prin consecințe, a respins cererea proprietarilor cu privire la plantațiuni, stabilind că și aceste plantațiuni au fost expropriate odată cu terenul; că asupra lor n'au fost discuțiuni înaintea nici unei instanțe agrare și că chiar proprietarii, prin declarațiunile inițiale cu ocaziunea exproprierei, n'au făcut un punct principal și esențial din aceste plantațiuni, cum încearcă acum, ci le-au considerat ca un accesoriu al solului; că în contra acestei hotărâri a Comisiunii județene, proprietarii au făcut apel la Curtea din Oradea-Mare, cerând a se fixa prețul pentru plantațiunile în discuțiune; că Curtea de Apel prin decizia 1010—4 din 1 Iunie 1925, atacată azi cu recurs, le-a respins apelul ca inadmisibil, motivând, că întrucât prin hotărârea Comisiunii județene apelată, s'a stabilit că materialul lemnos este un accesoriu al solului și că a fost deci expropriat odată cu acesta, e semn că în discuțiune e chiar obiectul exproprierei, deoarece hotărârea apelată este o hotărâre interpretativă a hotărârei definitive de expropriere din 28 Octombrie 1922, iar Curtea are în competența sa a statua și hotărâri — conform legii agrare — numai asupra prețului terenului expropriat.

Considerând că este cert că după art. 48 din legea agrară pentru Transilvania, Curtea de Apel nu are al tă cădere decât a fixa în a doua și ulti-

instanță prețul cu care se plătește pământul expropriat, determinat în primă instanță de Comisiunea județeană.

Considerând, în speță, că din moment ce instanța de fond constată că hotărârea Comisiunii județene nr. 81—925 supusă apelului nu este o hotărâre de fixare de preț — care singură putea fi atacată cu apel înaintea Curții de Apel — ci o sentință interpretativă a hotărârei definitive de expropriere nr. 15 din 28 Septembrie 1922, stabilind că plantațiunile în chestiune au fost deja cuprinse în exproprierea terenului declarate prin hotărârea nr. 15—922 și evaluate odată cu acest teren, cu drept cuvânt Curtea de Apel a respins apelul proprietarilor.

Că judecând astfel instanța de fond n'a violat nici un text de lege și n'a comis nici o eroare gravă de fapt, așa că motivele de casare sunt nefondate, și recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive respinge recursul.

(Pand. Săpt. 9—925).

Curtea de Apel Brașov

Secția I.

(Judecând în Marterie de Contencios
Adm. • tiv).

No. Cont. I. 688/1925.

Contencios administrativ. — Intervenient incidental. — Autoritatea lucrului judecat. — Acordarea dreptului exclusiv de circulație cu autobuze pe teritoriul orașului Brașov de Consiliul orașului Brașov. Violarea legii industriale XVII—18 din anul 1884.

I. Norma de drept e că cineva poate interveni incidenta într'un proces care se află în curs de desfășurare, spre a ajuta ca procesul să se termine în favoarea unuia din ele, numai să fie interesat juridicește. (Art. 84—87 pr. civ.)

II. În sensul art. 10 lit. C. din legea acc. judecătoreștilor, autoritatea lucrului judecat este azi o excepție care se ridică înainte de fond, spre deosebire de ce era după procedura maghiară, când era o apărare în fond.

Și numai atunci este autoritate de lucru judecat, când a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și între aceleași părți: iar autoritatea lucrului judecat nu poate rezulta decât din dispozițiunile hotărârei, explicit și întregit prin considerente, când punctul tranșat a fost desbătut prin concluziile părților și judecata s'a pronunțat într'un sens asupra lui ca motiv, nu ca argument al litigiului.

III. Legea industrială XVII—18 din anul 1884, prevede prin art. 10, că începerea și exercitarea ramurilor industriale ca cele de sub lit. f. a acestui articol, — privitoare la industria acelor care sînt la dispoziția publicului în locuri publice mijloace pentru transportul persoanelor, — este legată de concesiune.

Iar conform art. 11 al menționatei legi, în decurs de 6 luni dela publicarea legii, — toate municipiile sînt datorate să facă un regulament privitor la industriile ca cele de sub art. 10 lit. f. — ce cad sub concesiune, — concesiunile neputându-se limita în asemenea cazuri, decât în baza unui regulament.

Că în speță, legea industrială fiind încă în vigoare în Ardeal în baza art. 155 și 157 din Constituție — ca și împunea în mod imperativ Primăriei Brașov facerea unui regulament care singur putea limita numărul concesiunilor, — fără ca prin aceasta să se înțeleagă că putea acorda exclusivitatea concesiunilor, cece ar constitui un monopol al circulațiunii cu autobuze, ce e contrar disp. art. 112 din Constituție.

Curtea.

Având în vedere că reclamanții: Gheorghe Spuderca, Gh. Moroiu, Ion Mireș, Stinghe Nicolae, Emil Strick, Erich Langusch, Mihail Jancso, Medgyesi Arpad și Herman Handke din Brașov, — prin petiția înreg. la No.-Cont. 688—926 din 6 Februarie 1926, au chemat în proces ca pârâți pe 1. Primăria Orașului Brașov reprezentată prin Primarul său Dr. Carol Schnell și pe 2. Prefectura Poliției Orașului Brașov reprezentată prin d-l. Const. Dumitrescu Prefectul Poliției Brașov, pentru anularea actelor administrative de autoritate ale Primăriei Brașov prin care se aprobă monopolul de autobuze consorțiului Decei-Blaga în contra hotărârilor Primăriei No. 989—926 și 922—926 a Prefecturii Poliției Brașov — proces în care a intrat ca intervenient incidental și Aurel Lazăr Decei dom. în Brașov, în baza cererei înreg. sub No.-Cont. 688/4 1926 din 17 II. 1926.

Având în vedere actele dosarului Curței și actele dosarului Primăriei Brașov atașate la primul, cum și susținerile părților;

Considerând că, din acestea se constată în fapt următoarele:

Primăria Orașului Brașov, a acordat concesiuni industriale pentru circulația cu autobuze pe teritoriul său, la diferite persoane, între care și reclamanților de azi.

După câțva timp la 20 Ianuarie 1926, Primăria Brașov prin adresa No. 989—926 încunoștințează pe reclamanți Gh. Spuderca și Gh. Moroiu că, concesiunea industrială eliberală de numita Primărie sub No. 8401—926 se anulează și sunt obligați să înceteze circulația pe ziua de 15 Februarie 1926. La 29 Ianuarie 1926, — Prefectura Poliției Brașov le înmânează somațiunea No. 922—926 prin care sunt somați ca până la 15 Februarie 1926 să înceteze circulația cu autobuze pe teritoriul orașului Brașov și să depună la Prefectura Poliției permisele de circulație ale fiecărui autobuz, fiind opriți de a mai circula dela acea dată. Această somațiune s'a trimis în baza deciziei No. 1653—925 a Inaltei Curți de Casație și Justiție din 7 Decembrie 1925, a ordinului Ministerului de Interne No. 416/c. 1926 și al Primăriei Brașov.

Adrese identice cu ale reclamanților Gh. Spuderca și Gh. Moroiu au primit și ceilalți reclamanți. Anularea concesiunilor și retragerea brevetelor industriale acordate reclamanților pentru circulație cu autobuze s'a făcut în urma cererei d-lor Decei și Blaga, — cari prin deciziune No. 1630 din 21 Ianuarie și 4 Februarie 1925, — cum și a hotărârilor ulterioare, au primit autorizația exclusivă pentru circulația cu autobuze în forma unui număr limitat de 12 autobuze. Unii din concesionarii de autobuze și anume Maria Gociman și fii săi Eugen, Gheorghe și Aurel, — anulându-li-se concesiunea, — au atacat cu apel decizia de

anulare No. 2272 1925 a Consiliului Orășenesc Brașov la Subprefectul Județului Brașov, iar Subprefectul prin hotărârea No. 1612—925 din 30 Aprilie 1925, — le admite apelul și anulează decizia Consiliului Orășenesc Brașov, invitându-i ca privitor la fixarea numărului de autobuze să aducă statul prevăzut de lege, solicitând și aprobarea superioară.

Această hotărâre fiind atacată cu recurs la Ministerul de Interne de d-nii Aurel L. Decei și Emil Blaga, — aceasta prin deciziunea cu No. 14122 din 16 Iunie 1925, admite recursul și anulează hotărârea No. 1612 din 1925 a Subprefectului. Deciziunea Ministerului de Interne e atacată cu recurs la Inalta Curte de Casație și Justiție de d-na Gociman și fii și de Ion Greesch și dintre reclamanți de Mihail Jancso, — iar Curtea de Casație prin deciziunea No. 1653 din 7 Decembrie 1925, respinge recursul făcut de d-na Gociman și alții ca inadmisibil întru cât potrivit art. 135 din constituție până la promulgarea unei legi de unificare, menținându-se în vigoare legile anterioare, deci pentru cei din Ardeal legea pentru Contencios Administrativ XXVI. din 1896, și cum nici această lege nici legea XVII din 1884 și nici o altă lege nu dă drept de recurs în contencios, recursul susnumiților nefiind admis de lege, a fost respins ca atare ca inadmisibil.

Pe temeiul art. I. din noua lege a contenciosului administrativ reclamanții prin petiția înreg. la No. Cont. 688 din 6 Februarie 1926 a cerut anularea actelor administrative de autoritate ale Primăriei și Prefecturii Poliției Brașov, — la cari pârâții 1 și 2 și intervenientul incidental (Aurel L. Decei) au invocat autoritatea lucrului judecat.

În ce privește autoritatea lucrului judecat invocată de pârâți și intervenient; Având în vedere că din actele dosarului se constată că în procesul purtat de Maria Gociman și fii la autoritățile administrative și la Inalta Curte de Casație, — pentru anularea hotărârei Consiliului Orășenesc Brașov, care le ridică concesiunea circulației cu autobuze ce le-o acordase mai înainte, — în afară de reclamantul Mihail Jancso, — care a făcut numai o cerere de revizuire al cărui rezultat nu se cunoaște, toți ceilalți reclamanți n'au dus proces la nici o instanță până azi.

Că dar, din toate aceste se stabilește că unele au fost persoanele cari au dus primul proces și altele sunt reclamanții de azi, — cari au pornit procesul de față cu observația de mai sus în ce privește reclamantul Mihail Jancso.

Considerând că norma de drept e că numai atunci este autoritate de lucru judecat, când a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe același cauză și este între aceleași părți; iar autoritatea lucrului judecat nu poate rezulta decât din dispozitivul hotărârei, explicat și întregit prin considerente, sau chiar numai din considerente, când punctul

tranzal a fost desbătut prin concluziile părților și judecata s'a pronunțat într-un sens asupra lui, ca motiv, nu ca argument al litigiului (Laurent vol. 20 pag. 51 și Aubry et Rau, v. 6 pag. 481). Că prin urmare în speță, lipsind identitatea de persoane, care este una din condițiunile constitutive ale autorității lucrului judecat și nefiind nici identitate de obiect, căci plângerea care formează obiectul procesului de azi nici nu exista la data deciziei Curții de Casație din 7 Decembrie 1925, — deci nu se poate susține existența ei, și ca atare excepțiunea autorității lucrului judecat urmează a fi respinsă ca nefondată;!

Că autoritatea lucrului judecat nu există nicăieri față de reclamantul Mihail Jancso, care fără a figura în procesul dela autoritățile administrative, a făcut cererea de revizuire, al cărui rezultat nu se știe, — dar chiar admitând că a fost rezolvat tot prin decizia No. 1653/925 a Curții de Casație, care a respins recursul d-nei Gociman și alții ca inadmisibil — tot nu se poate susține existența autorității lucrului judecat nici față de d-sa, — căci această excepție nu poate rezulta decât dintr'o hotărâre judecătorească definitivă, care a statuat în mod definitiv, asupra existenței sau inexistenței unui drept constat de justiție ceea ce nu rezultă din nimic că ar fi existat față de recl. Mih. Jancso;

Că chestiunea care se pune acum în fondul procesului este dacă Primăria putea acorda concesiuni de circulație cu autobuze cu drept exclusiv unora și a anula și retrage brevetele de circulație acordate deja altora;

Având în vedere că legea industrială XVII. 18 din anul 1884, — prevede prin art. 10 că începerea și exercitarea ramurilor industriale, ca cele de sub litera f. a acestui articol, privitoare la industria acestora care sînt la dispoziția publicului în locuri publice mijloace pentru transportul, persoanelor, — este legată de concesiune.

Considerând că, potrivit art. 11 din menționata lege, în decurs de 6 luni dela publicarea legii, toate municipiile sunt datoare să facă un regulament privitor la industriile de sub art. 10 litera a—f. ce cad sub concesiune, — înțelegându-se necontestat și cele de sub litera f., iar conform art. 12 din aceeași lege, concesiunea poate fi limitată în cazurile art. 10 litera a—f. la un număr fixat de regulament, — și va fi făcută pendentă de demnitatea de încredere a persoanei respective.

Considerând că din textele enunțate ale legii industriale, lege care este încă în vigoare în Ardeal conform art. 135 și 137 din Constituție — rezultă cu suficiență — că Primăriei Orașului Brașov, legea îi impunea în mod imperativ facerea unui regulament, care singur putea limita numărul concesiunilor, fără ca prin aceasta să se înțeleagă că putea acorda exclusivitatea concesiunilor;

Că fără facerea regulamentului, cerul de art. 12 al legii industriale, — care să limiteze în prealabil numărul concesiunilor, — Primăria nu putea limita numărul vehiculelor destinate pentru transporturi de persoane prevăzute sub litera f. a articolului 10 menționat mai sus;

Că dacă totuși Consiliul Orașului Brașov, nefăcând regulamentul cerut de lege, a acordat anticipat și exclusiv concesiunea de circulație cu autobuze d-lor Decei și Blaga, nu a putut-o face, decât numai cu o flagrantă violare a legii;

Că actul Consiliului Orașenesc Brașov, fiind un act administrativ de autoritate făcut cu călcarea legii (art. 11 conf. adm.) constituie în același timp și rea voința din partea numitei autorități administrative, când nu rezolvă cererile legale și echitabile ale reclamantilor, întru cât prin avizul dat sub Nr. 116.466 din 12 August 1925 de Jurisconsultul său d-l Dr. Gustav Philippi, adv. din Brașov a fost încunoștințată, că circulația cu autobuze, este conform legii industriale o întreprindere liberă, care o poate exercita oricine și în număr nelimitat, — exclusivitatea ce s'a acordat d-lor Decei și Blaga, apărând dela început ca în contradicție cu legea industrială.

Că hotărârea consiliului orașenesc din Brașov, prin care acordă exclusiv concesiunea circulației cu autobuse lui Decei și Blaga, nu se poate socoti ca făcută aprobată prin împrejurarea că suprefectul ca instanța II-a s'ar fi pronunțat asupra apelurilor înaintate contra acelei hotărâri abia la 30 Aprilie 1925, — adică după 40 zile, — cum prevede legea XXII din 1886, — căci legea industrială nicăieri nu impune înaintarea spre aprobare superioară a unei concesiuni industriale, pe când regulamentul cerut de lege, prevede să fie înaintat spre aprobare superioară, — și deci unde nu e obligament nu se poate socoti că e omisiune;

Considerând că în ce privește retragerea permiselor de circulație acordate reclamantilor, — în afară de motivul că aceasta a fost acordată exclusiv firmei Decei și Blaga nu se dovedește și nici nu se susține chiar că ar mai subsista pentru retragerea lor, vrea-una din cauzele prevăzute de art. 3 alian. II. din legea privitoare la circulația automobilelor (Promulgată la 28 Aug. 1921), — sau de art. 14 din regulamentul acestei legi și anume că, circulația autobuselor ar prezenta vre-un pericol pentru siguranța publică, — sau că ar fi întrebunțate pentru scopuri ilicite, ori n'ar fi posedând autorizația necesară;

Văzând art. 156 alin. I legea industrială, art. 2 și 8 din Decretul Nr. II al Cons. Dirigent și art. 112 din Constituție.

Că dar din toate acestea, rezultă că anularea și ridicarea brevetelor de concesiuni acordate deja reclamantilor, ca și acordarea concesiunii exclusive firmei Decei și Blaga, — n'are nici o bază de drept

— și ca urmare a celor relatate mai sus, — cererea reclamanților trebuie a fi admisă, — iar ca urmare a aceștia cererea de intervenție incidentală a lu A. L. Decei, respinsă ca neîntemeiată.

În ce privește cererea făcută contra pârâtei II Prefectura Poliției Brașov;

Având în vedere că, din actele dosarului se constată că d-l Prefect al Poliției orașului Brașov, în baza deciziei Nr. 1653/925 a Inaltei Curți de Casație din 7 Decembrie 1925 a ordinului Ministerului de Interne Nr. 416/926 și a adresei Primăriei Brașov cu No. 989/926 îi somează pe reclamanți prin somația Nr. 022/926 din 26 Ianuarie 1926 a înceta circulația cu autobuse pe teritoriul orașului Brașov,, — depunând la Prefectura Poliției, — permisiile de circulație al fiecărui autobus, încunoștinându-i că dela data de 16 Februarie 1926 le este intersis de a mai circula.

Având în vedere că, potrivit art. 2 din legea asupra organizării Poliției Generale a Statului, Prefectul de Poliție stă sub directă autoritate a Ministerului de Interne, iar conform art. 65 din legea administrativă ei pot fi însărcinați cu executarea ordinelor Primăriilor:

Că așa fiind, — și în speță Prefectul Poliției, neexecutând — prin oprirea circulației autobuzelor, decât ordinul organelor îndreptățite prin lege a i da, — urmează că nu i-se poate imputa nici o vină și deci că a fi scos din cauză, — iar somațiunile date, în baza unor hotărâri fără bază de drept, — a fi scoase din vigoare;

Având în vedere că reclamanții și-au rezervat dreptul a cere a parte daune, ceace legea nouă al cons.-administrativ a prevăzut în art. 7, — că atunci când autoritatea administrativă nu dă urmare deciziei instanței care a judecat, după o simplă cerere, fără nici o taxă se va cita de urgență în Camera de Consiliu reclamanții și administrația și va condamna administrația ca să plătească reclamanților daune de cel puțin 300 lei de fiecare zi de întârziere, cari vor fi definitive și nu vor putea fi reduse;

Că așa fiind asupra daunelor Curtea a rămas să se pronunțe, — dacă și când va fi avizată printr'o cerere simplă a reclamanților; apoi

Pârâta I a fost obligată la cheltueli de judecată în baza art. 424 și 425 pr. civ., — interventientul incidentul în baza art. 435 pr. civ., — iar pârâta II Prefectura Poliției Brașov, — nedând direct naștere la proces și arătând în numele cui a lucrat ar fi urmat să i se acorde spese în baza art. 427 pr. civ. însă în instanță servindu-se de mijloace de apărare ar fi trebuit să fie obligată la spese, potrivit art. 430 pr. civ., deci fiecare parte pierzând și câștigând în acelaș timp spese de proces, acestea în baza art. 426 din același procedură — au trebuit a fi sistate reciproc.

Aronescu
consilier redactor.

Tribunalul Cluj

Secția I

Legea Micului Parchet nu se poate aplica în Ardeal și Bucovina

Nr. 1820/926.

In numele legii!

În cauza penală pornită contra lui Ștefan Nicoara pentru crima de furt cuprinsă în rechizitoriul parchetului cu Nr. 805 din 1926. Tribunalul ca instanță penală participând președintele dl. G. Păcuraru, judecătorul de ședințe Dr. I. Cl. Anca și judecătorul supl. Dr. I. Hovanny cum și I. Cârjea, grefier, în prezența procurorului Pr. Constantinescu, a acuzatului în arest preventiv și a apărătorului dr. V. Nistor la desbaterea principală publică ținută în ziua de 12 Februarie 1926, ascultând acuzarea și apărarea — a dat următoarea

deciziune.

Tribunalul în virtutea art. 1 combinat cu art. 14 și 15 Prp. din Ardeal își declină competența materială și în baza art. 44 din Pp. unif. ordonă trimiterea dosarului cabinetului de instrucț. II. pe lângă Tribunalul Cluj pentru a proceda în sensul art. indicat.

În baza § 95 Prp. unif. Tribunalul anulează mandatul de arestare emis de către Parchetul Tribunalului Cluj pe ziua de 11 Februarie 1926 sub Nr. 805—1926 și ordonă punerea în libertatea prevenitului Ștefan Nicoară.

Motive.

Parchetul Tribunalului Cluj a deschis acțiune publică contra inculpatului Nicoară Ștefan pentru crima de furt, prev. de art. 333 Cp. calificat de art. 48 Np. și pedepsită de art. 49 Np., a emis contra inculpatului mandat de arestare în baza art. II al 2 din legea micului parchet și în conformitate cu această lege a trimis actele Tribunalului Cluj secț. II-a pentru a judeca.

La desbatere apărătorul a ridicat incidentul în baza art. 6 din legea mic. parch. invocând, că faptul ce i se impută inculpatului nu intră în prevederile acestei legi, pentru că inculpatul este dat în judecată pentru crima de furt iar în art. 2 al legii mic. parch. se prevede, că numai pentru faptele pedepsite cu pedeapsă corecțională să poate trimite pe inculpat în judecată, pe baza legii mic. parch.

Reprezentantul Min. Public a cerut respingerea incidentului și judecarea cauzei în fond, pe motivul, că numai acele infracțiuni trebuie să fie considerate drept crimă, care conform art. 15 din leg. 34:1897 se judecă înaintea Curții cu juri, iar celelalte crime, cari conform art. 17 din leg. 34:1897 cad în competența tribunalului trebuie se fie considerate drept delict, adica pedeapsa dată de tribunal pentru acesta infracțiune, deși va fi temniță grea, din punct de vedere al legii Mic. parch. este numai pedeapsa corecțională.

Tribunalul luând în considerare, că în conform. cu art. 2, legea Mic. parch., se vor judeca după aceste lege toate flagrante delict pentru cari se prevede în Cp. român pedeapsa corecțională și anume conf. art. 8 C. p. r. închisoare dela 15 zile până la 5 ani, interdicțiune dela 6 luni până la 6 ani, sau amendă dela 26 lei în sus.

Considerând că gravitatea pedepsei depinde dela felul și durata pedepsei prevăzută în codul penal (legea materială) și nu dela aceea împrejurarea procedurală, cu care instanța, Tribunalul sau Curtea cu juriprocedează în cauza, din acel fapt, că în

Vechiul Regal Tribunalul are compeliță pentru toate faptele pedepsite cu pedepsele prevăzute în art. 8 Cpr. iar Curte cu juri cf. art. 226 Pp. română judecă în toate procesele, în cari urmează să fie aplicată o pedeapsă criminală prev. în art. 7 Cpr.; că în Ardeal multe infracțiuni pedepsite cu temniță grea dela 2 ani până la 15 ani și cu recluziuni dela 6 luni până la 10 ani cad în competența Tribunalului, din aceasta deosebire dintre calificarea infracțiunii și dintre instanța competentă pentru a judecă în Cpr. și cel din Ardeal, precum și în cele două proceduri, nu se poate conchide că toate infracțiunile cari urmează să fie judecate de Tribunalele din Ardeal, sunt delict și pedepsele aplicate sunt corecționale: din potriua infracțiunile și pedepsele trebuie să fie considerate drept crime, sau delict adecă criminale sau corecționale după felul, durata și consecințele pedepsei prevăzute în codul penal.

Având în vedere, că în art. 20 Cp. Ardeal — corespunzător art. 7 și 8 Cp. din Regal — este prevăzut că infracțiunile pedepsite cu recluziune sunt crime:

considerând că furtul imputat inculpatului se pedepsește în baza 49 p. 1 N.p. cu pedeapsă recluziune până la 5 ani urmeză, că infracțiunea din speță e crimă și pedepasă prevăzută pentru ea e criminală:

în urmă acestor motive Tribunalul găsește, că incidentul ridicat de apărător ar fi intemeiat cf. art. 6 din legea Mic. p.;

având în vedere dispozițiunea art. 315 din legea de org. jud. — unde s-a prevăzut că dispozițiunile C. rom. de procedură penală relative la poliția judiciară, atribuțiunile Ministerului publice etc. se estind pe ziua de 1. Sept. 1925 pe întreg teritoriul țării;

considerând, că legea din 13 Aprilie 1913 este lege specială și neincadată între art. Pp. rom;

având în vedere, că cf. art. 19 din legea pentru reprimarea unor noi infracțiuni contra liniștei publice, toate infracțiunile flagrante prevăzute de acesta lege când vor fi de competența Tribunalelor ordinare, se vor judeca de aceste tribunale după procedura legii Mic. parch. din 13 Aprilie 1913, care se estinde pe întreg teritoriul țării în ce privește aceste infracțiuni; considerând, că astfel de dispozițiuni avem și în legea speculei din 1923, în legea chirii și în legea infracțiunilor neintenționate săvârșita de funcționarii cfr. ambele din 1924, prin cari dispozițiuni legea Mic. parch. s-a introdus expresis verbis și în Ardeal. — Din toate aceste rezultă, în mod logic și indiscutabile cari nu cad în prevedere acestor legi speciale se vor judecă după procedura dreptului comun;

având în vedere, că astfel de text de lege prin care — Mic. parch. ar fi fost extinsă pe întreg teritoriul țării — nu există:

având în vedere, că este principiu de drept general, astăzi indiscutabil în toate legislațiunile criminale moderne, că dacă e discutabil, că dintre două legi, care este de a se aplica, trebuie aplicată în totdeauna legea mai favorabilă inculpatului și în nici un caz nu se poate aplica prin o simplă interpretare mai mult sau mai puțin logică aceea, care confirmă acuzatului dreptul de apărare atât în proced. probatorică, cât și în privire la oralitatea dezbaterii:

considerând, că principiul Procedurii penale din Ardeal este oralitatea și în consecință, că acu-

zalul poate fi condamnat numai pe baza dovezilor produsă la dezbateria principală, iar conf. legii Mic. parchet inculpatul în general va fi condamnat pe baza probelor cuprinse în procesele verbale dresate de către ofișeri polișiali judiciari și numai în caz; dacă instanța va afla de necesar, vor fi ascultați și martorii, legea Mic. parch. e în contrazicere vădită cu Pp. aplicabilă aci și e defavorabilă apărării inculpatului.

având în vedere art. 12 din Constituția unde s'a prevăzut, că nimeni nu poate fi sustras în contra voinței sale dela judecătoria săi legali și art. 14 din Constlt., unde s'a prevăzut, că nici o pedeapsă nu poate fi inflințată nici aplicată decât în puterea unei legi.

În urma acestor motive Tribunalul află, că legea Mic. p. din 13 Aprilie 1913 nefiind extinsă pentru infracțiunile prevăzute în cod. pen. din Ardeal, instanța n'are cădere să judece în bază acestei legi; altcum literatura juridică nouă s'a pronunțat în acest sens.

Luând în considerare, că conform art. 1. Pp. Ard. instanțele în cauză penale pot proceda numai în baza legii;

având în vedere, că în conformitate cu art. 15. Pp. Ard. compelița materială trebuie să fie cercetată din oficiu.

Tribunalul în baza art. 1 combinat cu art. 14 și 15 Pr. din Ard. și a declinat compelița materială și în virt. art. 44 Pp. unif. a ordonat trimiterea dosarului cab. de instrucție spre a proceda în sensul art. 14 Pp. unif.

Considerând că în conf. ca art. 95 Pp. unif. numai judecătorul de instrucție are atribuție, să emită Mandat de arestare.

Văzând că în speță parchetul a ordonat arestarea inculpatului fără compeliță legală tribunalul a anulat mandatul de arestare și a ordonat punerea în libertate a inculpatului.

Cluj, la 12 Februarie 1926.

Notă Sentința reprodusă mai sus rezolvă o chestiune foarte importantă și anume aceea a aplicării Legii Micului Parchet în Ardeal. Rezolvarea trebuie să fie aceeași și pentru Bucovina.

Vom discuta dacă soluția dată de Tribunal și menținută de Curtea de Apel Sec. III din Cluj (Dec. P. No. 273 din 23/2 /1926) este sau nu juridică. Vom declara dela început, că o împărțăm în totul.

Legea de organizare judecătorească din 14 Aprilie 1925 introducând dispozițiunile procedurii penale române în Ardeal și Bucovina, prin art. 315, a arătat că „dispozițiunile codului de procedură penală română relativ la poliția judiciară, atribuțiunile Ministerului Public, a judecătorilor de instrucție, etc., se estind pe ziua de 1 Septembrie 1925 pe întregul teritoriu al țării”, — iar expunerea de motive a arătat cari anume capitole din codul de

procedură penală s'au extins. *Prin nici un text însă nu se vorbește de introducerea în mod general a Legei Micului Parchet.* De unde și iau dar, cei cari susțin aplicabilitatea ei în nouile ținuturi, argumentele, și cari sunt acestea? Ele ar fi două: 1. Legea Micului Parchet nu ar fi decât o parte întregitoare a procedurii penale române, și anume dezvoltarea principiilor art. 39 și urm. 2. Este introdusă în mai multe legi speciale și deci nu ar avea rațiune să nu se aplice și ca drept comun.

Să ne oprim un moment asupra acestor argumente: Legea Micului Parchet a fost introdusă în Vechiul Regat în anul 1913. Prin ea nu s'a modificat nici un text din codul de procedură penală, ci numai s'a înlocuit o procedură specială pentru instruirea și judecarea flagrantelor delictelor — al cărei scop a fost „ușurarea lucrărilor cabinetelor de instrucție și micșorarea cât mai simțitor a deținerii preventive în afacerile de mică importanță și pe deplin constatate prin surprinderea infractorului în momentul săvârșirii delictului și de cele mai multe ori dovedite prin propria lor mărturisire” (Expunerea de motive). Deci prin însuș scopul ei — Legea Micului Parchet constituie o procedură specială, alături de procedura dreptului comun, care n'are nevoie să fie cuprinsă în codul de procedură penală și care, deci, atât prin caracterul său, cât și modul cum a fost introdusă, constituie și rămâne o lege specială — alături de procedura de drept comun și neînglobată în ea. Deci nu poate fi considerată ca parte integrantă a codului de procedură penală, ci cel mult o lege care face parte din complexul legilor cu caracter penal procedural, după cum sunt și alte legiuiri ca cele privitoare la vămi, monopoluri, etc. cari toate conțin dispozițiuni cu caracter mai mult sau mai puțin accentuat procedural.

Numai atunci s'ar putea susține că legea din 13 Aprilie 1923 ar face parte integrantă din codul de procedură penală română când ea ar fi modificat și scos din vigoare oarecari texte din acel cod, pe care le-ar fi înlocuit, cum ar fi de exemplu Novelele penale, care a abrogat și a înlocuit unele texte din codul penal maghiar.

Desigur că nici argumentul că fiind introdusă în mai multe legi speciale cum ar fi: legea chiriiilor, legea speculei, legea infracțiunilor neintenționate comise de funcționarii cfr. și legea recentă asupra liniștei publice nu poate avea mai multă importanță, deaceia însuș faptul că legiuitorul a prevăzut în mod

special aplicabilitatea ei în aceste legi — arată că n'a fost extinsă în celelalte. Aplicabilitatea ei pe cale de raționament? Să nu stăruim asupra lui, căci nu poate fi susținut.

Și aici venim la argumentul nostru principal care ne face să împărășim părerea celor cari susțin că legea Micului Parchet nu se aplică în Ardeal și Bucovina și care este: *o lege nu poate fi extinsă asupra unor anumite teritorii decât tot prin lege.* Atunci când în Ardeal au rămas în vigoare legiuirile existente în baza Decretului No. 1 al Consiliului Dirigent, în raport cu aceste ținuturi, ori ca lege a Vechiului Regat extinsă în nouile teritorii — în raport cu acestea constituie o lege nouă și deci condițiunea esențială pentru aplicabilitatea lor este *o lege, care s'o introducă.* A fi o chestiune de discutat din punct de vedere constituțional, dacă legea care ar extinde o altă lege nu ar trebui cumva să cuprindă pe lângă dispozițiunea menționării extinderii, dar și textul întregii legi extinse, adică dacă nu ar fi nevoie de o nouă publicare în Monitorul Oficial a întregului text extins, căci numai din acel moment se presupune că toți locuitorii noilor ținuturi au luat cunoștința și deci devine obligatorie față de ei și dacă nepublicarea textului în întregime nu ar constitui o neregularitate care ar îndreptăți refuzul aplicării legii. Chestiunea de altfel s'a ridicat înaintea Curții de Casație (Decizia No. 1445/921 Complexul Ardelean. Pand. Rom. p. III pag. 111/922 cu privire la legea vămile, Înalta Curte hotărând că „Deoarece prin Decretul regal No. 3632/918 publicat în No. 3 al Gazetei Oficiale a Consiliului Dirigent, în art. 3 se prevede că vămile rămân sub administrația guvernului vechiului regat, publicarea dispozițiunilor în materie vamală este suficient făcute în M. O. spre a deveni obligatorie pentru cetățenii întregului regat conf. art. 115 și 116 din Constituție.” Chestiunea ridicată nu este însă perfect analoagă cu cea semnalată mai sus.

Este însă incontestabil că totuși trebuie o lege care în mod special să extindă o altă lege — căci altfel ajungem la soluția că o lege cu caracter provincial se poate aplica numai pe cale de rațiune și în alte teritorii de drept. Este oare aceasta admisibil și mai ales juridic? Nu insistăm prea mult, căci pusă astfel chestiunea nici nu comportă discuțiune. *O lege neextinsă printr'o altă lege față de teritoriul de drept destinat este inexistentă; deci refuzul absolut al aplicării ei.*

Dar în afară de acest argument singurul absolut și indiscutabil, legea Micului Parchet chiar dacă ar face parte integrantă din Procedura penală română și totuși aplicația ei în Ardeal și Bucovina ar întâmpina atât de multe dificultăți, încât instanțele cu drept cuvânt ar putea să-i declare inaplicabilitatea ei. Una din aceste dificultăți ar fi și cea semnalată în partea întâia a motivării sentinței și anume cu privire la modul deosebit de calificare al infracțiunilor după codul penal în vigoare în aceste ținuturi, în raport cu cel existent în Vechiul Regat. Am putea aplica Micul Parchet în infracțiuni pedepsibile cu reclusiunea și chiar cu temnița grea și care sunt totuși de competența Tribunalului ordinar? Vom aplica-o numai celor pedepsibile cu simplă închisoare corecțională cum prevede expres art. 1 și care cele mai multe sunt numai de competența judecătoriei de ocol? În primul caz ni s'ar părea că depășim cu mult aplicațiunea legii; în al doilea caz ni se pare că nu și-ar ajunge scopul. Care ar fi deci criteriul de aplicare și în ce cazuri s'ar putea aplica? Iată ceea ce este foarte greu să precizăm și iată de ce rezolvarea acestei chestiuni nu poate fi lasată la libera interpretare a celor ce sunt chemați s-o aplice.

Dar mai este o chestiune care ridicată ar putea pune în încurcătură pe magistrații chemați să judece un arestat pe baza Micului Parchet. Aici presupunem — ceiace am arătat mai sus că nu admitem — că această lege ar face parte integrantă din Codul de Procedură penală. Dar legea Micului Parchet conține și dispozițiuni relativ la judecarea lor de instanțele competente. Sunt obligate aceste instanțe să aplice niște dispozițiuni, atunci când nici un text de lege nu le autoriză să facă aceasta, căci art. 315 din legea de organizare judecătorească introducând în Ardeal și Bucovina textele Codului de Procedură Penală română a făcut-o numai referitor la poliția judiciară „Parchet” judecător de instrucție și Camera de Punere sub Acuzare; n'a modificat procedura dinaintea instanțelor. Cum deci ar putea acestea să și modifice procedura de judecată când nimic nu-i îndreptățește la această? Sau putem admite că o lege specială, care formează o singură unitate, cu dispozițiuni de ansamblu care urmăresc acelaș scop — ise poate scinda aplicabilitatea ei — adică jumătate (parte privitoare la instruire) să se aplice și aliă (privitoare la judecare) să nu se aplice? Nu ni s'ar parea posibilă nici această soluția, dar și această dificultate ne duce la convingerea că

Legea Micului Parchet nu se aplică în Ardeal și Bucovina.

De altfel probabil că tocmai aceste dificultăți și nepotriviri de factură a Legii Micului parchet, care a fost confecționată numai în raport cu codul penal al vechiului Regat, au determinat pe legiuitor să nu o introducă și este de presupus că legiuitorul știe întotdeauna ce se poate introduce și ceia ce nu se poate. Este adevărat că convingerea contrară a fost în mare parte determinată tocmai de o broșură oficială, în care fiind reproduse textele procedurii penale române extinse, se reproducea în întregime și legea referitoare la Micul Parchet. Această broșură neavând însă alt caracter decât acel al unei interpretări oarecare — deoarece interpretarea cu caracter de autoritate nu poate fi dată decât de puterea legiuitoare — ea trebuie privită în lumina chestiunilor de mai sus.

De aceia împărtășim soluția de mai sus a Trib. Cluj admisă și de Curtea de Apel. Nu împărașim însă parte din argumentele pe care își bazează Trib. soluția: astfel Trib. vorbește de două legi cari ar fi simultan aplicabili și din care s'ar aplica legea cea mai favorabilă infractorului; sau conflict de legi procedurale nu poate exista niciodată, deoarece aceste legi având efect retroactiv legea nouă abrogă în totul legea veche; și deci nu se poate pune aceeași chestiuni de conflict a legilor penale în timp și spațiu ca pentru legile penale de fond. Deasemenea nici argumentul că Legea Micului Parchet ar veni în contradicție cu principiul oralității din procedura penală ardeleană, deoarece acest principiu nu e de ordin constituțional, pentru a nu putea fi contrazis de Legea Micului Parchet, dacă realmente ar fi introdusă. Deasemenea ni se pare greșit invocat art. 12 din Constituție care stabilește principiul că nimeni nu poate fi sustras contra voinței sale dela judecătoria ce-i dă legea, deoarece prin aplicarea legii Micului Parchet nu se schimbă cătuș de puțin competența și deci nu poate fi sustragere dela judecătoria legală — ca și argumental tras din art. 14 din Constituție, deoarece prin extinderea legii Micului Parchet nu s'ar aplica pedepse noi — ci tot numai cele din Codul Penal, căci această lege nu edictează pedepse, ci stabilește numai norma procedurală. Hotărârea mai face mențiune de oarecari texte din *procedura penală unificată*; nu cunoaștem o astfel de procedură, ci numai *Procedura Penală Rom.* și *Procedura Penală Ardeleană*.

V. P. Pastia

Jud. de instr. la Trib. Cluj

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

(Judecătoria, Tribunale, Curși de Apel din Ardeal)

Tribunale

Depozit neregulat. Imprumut. Sume de bani depuse spre fructificare în bănci. Natura contractului. Obligația pentru bancă de a restitui în total suma împrumutată. Schimbul coroanelor. Taxa de schimb trebuie suportat de bancă sau de depunător. Art. 959 cod. civ. austriac; art. 1604, 1577 c. c. r.; Jurnalul Consiliului de Miniștri n-rul 2445 din 1920 privitor la schimbul coroanelor, aliniatul 2. Contractul numit în limbajul comun „depozit”, încheiat între o bancă și depunătorul unei sume de bani, prin care banca are dreptul a se folosi de suma depusă plătiind depunătorului procente, cu obligația de a-i restitui monede de acelaș gen, calitate și cantitate, este în realitate un împrumut.

Atât proprietatea banilor cât și riscurile trec asupra împrumutătorului, care este obligat a restitui la cerere întreagă suma depusă.

În consecință, taxa de 5% reținută de Comisiunile financiare cu prilejul schimbului coroanelor în scop de a acoperi cheltuielile făcute cu schimbul, trebuie suportată de banca împrumutată, iar nu de împrumutător (Trib. Oradea. Sentința Nr. 3723 din 31 Octombrie 1924. Președinția Lud Korn, judecător, redactor al sentinței. J. Gen. 2/926).

* * *

Cărți funduare. Deciziune de intabulare. Condițiunile necesare intabulării unui document. Dacă se poate respinge intabularea pentru motivul că semnătura unei părți ar fi falsă sau scrisă numai cu creionul chimic. Art. 82 regulamentul cărților funduare. Articolul 82 din regulamentul cărților funduare dispune că referitor la forma exterioară, documentul, ca să poată servi de bază pentru intabulațiune:

a) trebuie să conțină data afacerii, adică locul, ziua, luna și anul când s'a încheiat, și

b) trebuie să fie investit, cu semnătura proprie, a emitentului, și aceasta trebuie să fie sau legalizată, sau să i se alăture semnătura a doi martori, bărbați, contra capacității cărora de a fi martori să nu existe nici o piedică legală.

Împrejurarea că recurentul declară că semnătura nu este a lui, nu poate fi baza reformării deciziunii de intabulare, fiindcă chestiunea, dacă semnătura părții e falsificată sau nu, se poate discuta numai după înscrierea dreptului, în procesul civil sau penal.

Din împrejurarea că numele recurentului este scris pe document cu creion chimic nu rezultă nevalabilitatea semnăturii, și a documentului (Tribunalul Oradea. Încheierea Nr. 21.317 din 18 Iunie 1925. Preș. Albert Dumitrescu, prim-președinte. Judecător-redactor, C. Alicesander. J. Gen. 7/926).

* * *

Acțiuni posesorii de repunere sumară. Condițiuni. Cumulul posesorului cu petitoriul în procedura civilă ungară. Consultarea titlurilor de proprietate. Art. 579 pr. civ. ungară. 1. Acțiunea de repunere sumară este o acțiune posesorie, specială dreptului ungar, prin care reclamantul turburat în posesia unui imobil, înde a fi repus imediat în posesie, obținând dela Justiție reintegrarea stărei de fapt anterioare turburării.

În acțiunea de reintegrare Judecătoria nu trebuie să cerceteze decât dacă sunt întrunite următoarele trei condiții, — lipsa uneia din ele fiind suficientă pentru respingerea acțiunii; a) dacă reclamantul s'a aflat în momentul turburării în posesiunea de fapt a imobilului și dacă pârâtul este acel care l-a turburat în posesie; b) dacă înainte de data turburării reclamantul a posedat cel puțin un an, condiție care nu este cerută în cazul când reclamantul a posedat pe baza unui just titlu; c) dacă dela turburare până la intentarea acțiunii nu a trecut un an, termen în care acțiunea de repunere sumară trebuie neapărat intentată.

2. În caz când reclamantul nu a posedat întreg anul precedent turburării, dar își întemeiază detenția sa pe un contract sinalagmatic opozabil pârâtului, el nu poate isbândi în acțiunea sa, decât dacă și-a îndeplinit obligațiile contractuale față de pârât; astfel, de exemplu, acțiunea arendașului poate fi admisă în contra proprietarului turburător, numai dacă cel din urmă a satisfăcut obligațiile contractului, achitând la timp arenda.

3. În acțiunile posesorii, titlurile de proprietate pot fi consultate de instanță în ce privește numai exercițiul posesiunii, fără a se impieța prin această consultare asupra fondului acțiunii petitorii.

4. Potrivit procedurii civile maghiare judecătorul nu poate cumula posesoriul cu petitoriul dacă reclamantul se opune, ci este obligat a se pronunța prin sentință parțială numai asupra posesorului, termenii legii fiind imperativi pentru instanța de judecată (Trib. Oradea, sent. Nr. 7368 din 28 Februarie 1925. Președinția : Lud. Korn, consilier. J. Gen. 8/926).

Curși de Apel

Uzucapiune. Drept de proprietate. Neexercitarea lui peste 30 ani. Detențiune precară. Inexistența prescripției achizitive. Dreptul de proprietate, ca și acțiunea în revendicare, nu se sting prin neîntrebuințare, cât timp bunul n'a fost uzucapiat de altcineva.

În speță, pârâtul și antecesorii săi fiind detentori precari, posesiunea lor nu putea conduce la uzucapiune, încât cu toată neposedarea și inerția reclamanților de peste 30 ani, ei n'au încetat de a fi proprietari imobilului, așa că în atari împrejurări trebuie respinsă invocarea prescripției acțiunii, pentrucă nu se poate concepe drept fără acțiune (Curtea de Apel Tg.-Mureș. D. Nr. 289/925. P. R. 10/929).

Observațiune. Pentrucă dreptul de proprietate consistă în a te folosi sau nu de lucru (art. 480 c. civ. rom., mai precis art. 362 c. civ. austr.), este unanim admis că, spre deosebire de celelalte drepturi reale, dreptul de proprietate nu se stinge prin neîntrebuințare, ci numai prin uzucapiunea bunului de către o altă persoană. (v. Alexandresco XI, p. 98, nota 1 și autorii citați; Stubenrauch, Commentar 11, p. 780, sub art. 1478; Krainz-Ehrenzweig, System 1, § 141).

Unii autori, bazându-se strict pe litera legii, după care toate acțiunile și toate drepturile ce s'ar pretinde contra cuiva, se prescriu prin 30 ani de tăcere (1890 c. civ. rom., 1479 c. civ. austr.), conchid că aceeaș soartă o are și acțiunea în revendicare.

Quid în privința acțiunii în revendicare? Mai poate fi exercitată după 30 ani cu toate că pârâtul nu se găsește în situația de a fi uzucapiat, fie că posesiunea lui a fost viciată, sau că, nefiind loc la juncțiunea posesiunii, n'are timpul cerut pentru prescripția achizitivă, iar în domeniul codului austriac, cazul se poate prezenta și mai des, pentrucă, spre deosebire de codul român, la prescripția mare se cere bună credință, pe câte vreme după codul român, aceasta-i necesară numai în prescripția de 10 și 20 ani?

care, fiind presupus că acela, care n'a introdus acțiunea în acest interval, ar fi renunțat pentru totdeauna la dânsa, sau în tot cazul înseamnă o neglijență ce trebuie pedepsită, ne mai fiind permis a se repune în discuție o stare de lucruri ce datează de peste 30 ani, Laurent (și alții v. Fuzier-Herman, art. 2262 No. 11), este de această părere, că acțiunea în revendicare se prescrie prin 30 ani, ca orice altă acțiune și mergând mai departe conchide, că în acest caz, bunul găsindu-se fără stăpân s'ar cuveni Statului (v. VI. No. 106), deși tot dânsul admite că dreptul de proprietate nu se poate pierde niciodată prin neîntrebuințare (v. XXXII, No. 384).

Alți autori, spre a concilia ambele principii, susțin că dreptul de proprietate nu se pierde, însă pentru că acțiunea în revendicare este prescrisă, rămâne ca dreptul să-și producă efectele sale când s'ar întâmpla ca bunul să revină iar în mâinile proprietarului său. În acest sens, pare a fi majoritatea comentatorilor austriaci și după cum arată Krainz-Ehrenzweig, acest mod de a vedea, este împărțit de practica judiciară, ca și de cea prusacă. (v. Stubenrauch, loc. cit., Unger și alți autori menționați de Krainz-Ehrenzweig § 152, not. 19. Sic. Baudry-Lacantinerie, Précis III, 1683). Dacă această teorie a fost preferată celeilalte, este din cauză că s'a luat în considerare situația pârâtului, care ar trebui apărat contra unor pretențiuni de mulțori numai în aparență fondate, dar care în realitate sunt de mult stinse, însă împrejurările sunt greu de dovedit după un timp atât de îndelungat, așa că e mai echitabil să-l poți dispensa pe pârât de atari dovezi dificile.

Krainz-Ehrenzweig se ridică însă cu toată vehemența în contra unei atari teorii, susținând că, proprietatea fără acțiune, ca și întreaga distincție între prescripția dreptului și a acțiunii este străină codului austriac, căci, după cum se exprimă dânsul, ce ar trebui să facă în acest caz nefericitul de proprietar cu dreptul lui iluzoriu? Să aștepte până să-i cadă în mână lucrul prin o întâmplare nesperată, sau, deoarece calea legală îi este închisă, să-l deturneze dela posesor, pentru care nu l-ar putea amenința nici o pedeapsă, căci deturnarea lucrului propriu nu-l furt?

Evident că nu trebuie făcută nici o distincție între dreptul de proprietate și acțiunea în revendicare, ambele scăpând de sub prescripția extincțivă atât timp cât bunul n'a fost uzucapiat, altfel s'ar ajunge la concluzia că s'ar proteja în dauna proprietarului posesorul ce nu îndeplinește condițiile de a putea uzucapia, chiar precaristul (după cum era în speța judecată mai sus, bunul fiind constituit antichreză de peste 30 ani), sau s'ar comite nedreptatea de a-l reda statului. Textul invocat a voit să cuprindă într-o formulă unică diversele aplicațiuni ale prescripției de 30 ani, însă sunt și cazuri excepționale în mod tacit, între care intră acțiunea în revendicare, căci dacă s'ar aplica ad litteram s'ar răsturna întreaga teorie a prescripțiunii (Baudry-Tissier, Prescription, § 594). Deci adoptarea unei soluțiuni uniforme în chestiunea de mai sus, ni se pare că se impune din toate punctele de vedere.

Ion I. Cetățeanu

Consilier la Curtea de Apel din Brașov

Vânzare în comercial. Art. 405 c. com. Exe-
cutare. Nepredarea mărfii la timpul stipulat. Casare
art. 534 pr. c. În fapt se constată, că vânzătorul pârât trebuia să predea reclamantului cumpărător 42 boi la Cluj în ziua de Marți, 29 August 1922, și că de fapt în aceea zi au și fost predați, însă biletele vitelor s'au predat reclamantului în seara acelei zile și în urma sentinței obligatorii a Judecătorului târgului de vite. Se mai constată din depozitiile martorilor că ora stipulată pentru predare era dimineața, vitele fiind destinate exportului și de expediat cu trenul din gara Cluj. Tribunalul a respins ca și judecătoria acțiunea

reclamantului pe motiv că din dovezi nu rezultă proba, că părțile au stipulat o anumită oră a executării.

În drept. Conf. art. 532 c. com. executaria ac-telor de comerț se efectuează în ziua fixată și în orele de afaceri obișnuite și tot în aceleași ore de afaceri se va și primi de unde rezultă, că debitorul este ținut să se libereze de prestațiunea datorită în ziua și orele stipulate pentru astfel de angajamente; iar executarea efectuată ulterior acestui timp, trebuie să se considere ca tardivă și în această privință la interpretarea contractelor — chiar scrise — trebuie a se avea în vedere atât voința părților contractante cât și uzanțele practicii comerciale (art. 265, 267 c. com.)

Întrucât tribunalul din audierea martorilor ordonați deși constata că „boii au ramas să fie aduși Marți dimineața spre a fi încarcați în vagoane iar pârâtul a fost prins de poliție când încerca să plece... și a eliberat biletele, care nu s'a transcris decât seara... fiind ținut să constate și să ia în vedere rezultatul întreg al probațiunii conf. art. 270 pr. c. și împlinirea exactă a obligațiunii conf. dispoz. legale după starea de fapt să constate culpa de răspundere a pârâtului etc. nu ține seamă și nu motivează înlăturarea unor astfel de probe, a dat o sentința nemolivală care a trebuit casată conf. art. 534 pr. c. și îndrumat a aduce o sentința nouă conf. motivelor din considerente. (Curtea de Apel, Cluj. Dec. N. C. I. 1384/925 rap-portor Uluineanu.)

Transport CFR Perderea de obiecte. Prescrip-
ție. Neglijență. Dovadă. Termen. Art. 390 codul co-
mercial ungar. Dacă prin ordinul Cons. Dirigent
14.474 din 1919 s'a suspendat și cursul prescripției?
Conform art. 390 cod. com. ung. acțiunea contra expeditorului pentru pierderea totală a obiectelor predate pentru transportare se prescrie în termen de un an și acest termen, în caz de pierdere totală, curge dela data când predarea trebuia să aibă loc. Însă acest termen, potrivit art. 80 Reg. CFR a fost prelungit la trei ani în caz când pierderea totală s'ar datori văditel neglijențe a CFR.

Vădita neglijență trebuie să reesă din anumite fapte concret săvârșite de expeditor în efectuarea transportului, iar nu din împrejurări vagi.

Prin urmare, proba cu martori, nu ar putea fi concludentă în speță.

Ordonanța Cons. Dirigent 14.474 din 1919 a suspendat numai judecarea proceselor în curs, în care figurează Direcțiunea C. F., iar nu a adus nici o atingere termenilor prevăzute de art. 390 cod. com.

Așa dar, acțiunea fiind introdusă peste termen, ea este prescrisă. (C. A. Cluj, dec. c. III, 299 din 25 Sept. 1925. J. gén. 71916.)

Cerere de complectare admisibilă când instanța
n'a obligat pe pârâți și la suportarea plății de tim-
bru. Art. 409 și 424 pr. c. ardeleană. Conform art. 409 și 424 pr. c. și întru cât se constată din dosarul cauzei că tribunalul la pronunțarea sentinței nu a ținut seamă și nu a obligat pe reclamanți și la su-

portarea plății taxei de timbru care conform chitanței aceluiași a percepției se urcă la suma de 960 lei 90 bani.

Ținând seamă că această sumă trebuie imputată tot reclamantilor, cu atât mai mult cu cât ea a fost percepută de percepția în urma comunicării de către tribunal a sentinței pentru taxare, iar instanța este obligată după lege și din oficiu a socoti la cheltuieli, toate taxele de proces.

Considerând că taxa de 960 lei a fost deja achitată de intimajii în apel și conf. art. 55 al V din legea accelărei, instanța era obligată ca printr'o încheiere aparte să facă această taxă să fie imputată părții care a pierdut în proces, care erau reclamantii. (Curtea de Apel Cluj. Decizia No. 743/926 S. I)

• • •

Dacă un drept de servitute de adăparea vitelor poate isvoră din convenția părților. Neadmisibilitate fără titlu, acesta fiind dreptul exclusiv al proprietarului reclamant, iar pârâta nu e proprietara fondului aservit, Art. 474 și 480 C. Civ. Austr. Considerând, că servitutea de a scoate apă, ori de a adăpa vitele este, prin structura ei, o servitute funduoară, iar aceasta nu poate fi dobândită, în baza unui titlu legal de achiziție prevăzută de §-ul 480 Cod. Civ. austr., decât de proprietarul actual al fondului stăpânitor, căci servitutea funduoară presupune 2 fonduri aparținând la 2 proprietari deosebiți (§-ul 474 C. C. austr.)

Că odată ce în fapt a fost stabilit, că pârâta nu era proprietara imobilului alăturat aceluia al reclamantului, ci soțul ei, Nistor Nicolae, iar ea era numai detentora, pârâta, în nici un caz, nu a putut pretinde, că a dobândit dreptul de servitute pentru adăparea vitelor la fântâna aflătoare pe fondul proprietate, al reclamantului, și deci nu a violat dreptul material aluncii când a hotărât, că dreptul de proprietate al reclamantului este liber de servitutea, pretinsă de pârâta.

Având în vedere, că în ce privește interpretarea dată de tribunal conținutului convenției intervenite între reclamant și pârâta stabilind că concesiunea acordată pârâtei de a-și adăpa vitele la fântâna reclamantului era limitată numai pe durata de timp, adică până când acesta își va construi grajd, dela care dată, reclamantul nu se va mai folosi de apa fântânei, tribunalul în dreptul, de libera sa apreciere a îndeplinit în deajuns obligațiunea de motivarea convingerei, luând în considerațiune depunerile martorilor și a tuturor împrejurărilor cauzei, cu paza dispozițiilor §-ului 270 C. pr. civ. (Curtea de Apel Cluj. S. I., Dec. No. 1366/926. Cons. Ulvianu, redactor.)

INFORMAȚIUNI

A apărut de sub tipar și s'a expedit tuturor abonaților nostri *Tabla de materii* pe anul 1925 a revistei „Ardealul Juridic“.

Alcătuirea pe materii și alfabetic cu indicarea numărului revistei și a paginii unde poată fi găsită ușor chestiunea tratată, socotim că e indispensabilă folosirii revistei.

Costul — una coală tipărită — este de 20 lei.

BIBLIOGRAFIE

Tratat teoretic și practic de „Procedură Civiă“ Organ. judecătorească și Competința de Eugen Herovanu decanul Baroului de Iași și profesor la facultatea de drept. Volumul I. Iași. Editura Institutul de Arte Grafice „Viața Românească“ 1926. Prețul 300 lei.

Minunata lucrare a profesorului Herovanu dela Iași apare tocmai la timp și este poate cea mai complexă tratare științifică a teoriei legilor de procedură civilă apărută până în prezent în românește.

Arătarea principiilor statornice și dirigitoare ce au a servi acelor ce sunt chemați să interprete și să aplice legea de procedură ca funcție socială și în raport cu legile evoluției generale cari în orice țară hotărăsc de natură, viață și prefacerea lor.

Ocupându-se în acest prim volum de aproape 500 pagini de: *principii, formele de procedură și sancțiunea lor, teoria acțiunii*, pentru a încheia cu *Noua lege a accelerării* pe care o prezintă sub punctul de vedere critic și obiectiv.

Cartea d-lui Herovanu este în deosebi de neprețuit pentru lineretul universitar și cei dornici a celi o carte bine scrisă într'un stil cumpănit și curgător și care pe lângă cunoștinși multe și originale își desvăluie tainele pentru interpretare și priceperea ori cărei luiiri. O recomandăm tuturor ca atare.

• • •

A apărut: *Codex Romaniae*, cuprinzând toate Codicile cu ultimile modificări făcute prin nouile legi din 1923, 1924 și 1925 și anume: Noua Constituție, Codul civil, cu modificările din 1924. Codul Judecătorilor. Procedura Civilă cu modificările din Legea procedurii accelerate din 1925. Codul Comercial cu ultimele modificări din 1925. Codul Penal și Codul Procedurei Penale cu ultimele modificări din 1925. Codul Silvic, etc.

La mijlocul acestui Codex se află intercalat, un Dicționar juridic Latin-Român de toate maximele de drept cuprinse în Institutele și Novelele lui Justinian și Digeste (Caius, Ulpian, Paul, Modestin, Papinian, Pomponius, etc.), iar la finit, un detaliat Index general alfabetic al tuturor Codicilor, de C. Hamangiu.

1 Volum de 1200 pagini, format portativ, legat în pânză. Prețul 350 lei.